

בברייתא "קלף ודוכסוסטוס כדי לכתוב עליו מזוזה" הכונה היא לקלף התפילין?

והא מדרקתני בהמשכה של הברייתא, בסיפא: קלף — כדי לכתוב עליו פרשה קטנה שבתפילין, שהיא שמע ישראל!

מכלל, דרישא דקתני קלף כדי לכתוב עליו מזוזה — במזוזה עצמה עסקינן, ולא במזוזה שבתפילין.

וקשיא, אם כן, רישא אסיפא. דרישא קתני קלף כדי לכתוב עליו מזוזה, ואילו סיפא קתני כדי לכתוב פרשה קטנה שבתפילין?

ומתרצינן: הכי קתני ברייתא: קלף ודוכסוסטוס — שיעורן בכמה? דוכסוסטוס — שיעורו הוא כדי לכתוב עליו מזוזה. שהדוכסוסטוס אין כותבין עליו תפילין רק מזוזה.

ובסיפא מפרש את שיעור הקלף, שהוא כדי לכתוב עליו פרשה קטנה שבתפילין, שהיא שמע ישראל.

אמר רב: דוכסוסטוס הרי היא כקלף — מה קלף כותבין עליו תפילין, אף דוכסוסטוס כותבין עליו תפילין.

ומקשינן אדרב, הא תנן במתניתין: המוציא קלף — השיעור להתחייב עליו הוא כדי לכתוב עליו פרשה קטנה שבתפילין, שהיא שמע ישראל.

ודייקנין: קלף, אין. דוקא הוא שיעורו קטן בכדי לכתוב שמע ישראל. אבל דוכסוסטוס

שבתפילין. שאין הכונה למזוזה ממש, אלא, לפי שכל פרשה מארבעת הפרשיות הנמצאות בתפילין של ראש [הכתובה על קלף בפני עצמו] נקראת "מזוזה"⁽¹⁾, נקט התנא גם כאן לשון מזוזה, וכוונתו היא לפרשת שמע, שהיא הקטנה שבהן.

והוינן בה: וכי קרי להו לפרשיות תפילין "מזוזה"?

ומשינינן: אין!

והתניא, שמצינו כן:

רצועות תפילין, כשהן עם התפילין — מטמאות את הידים הנוגעות בהן, כדין ידים שנגעו בספר תורה, שגזרו חכמים [בגזירות י"ח דבר, לעיל יד א] טומאה על הידים לענין שיפסלו את התרומה במגע.

אבל אם היו הרצועות בפני עצמן — אין הן מטמאות את הידים.

רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: הנוגע ברצועה — טהור. שאין ידיו נטמאות עד שיגע בקציצה, בבית של התפילין.

רבי זכאי משמו של רבי שמעון בן יהודה אומר: אפילו הנוגע בקציצה טהור, עד שיגע במזוזה עצמה, בקלף שבתוך הבית.

הרי מצינו שהתנא קורא לקלף התפילין "מזוזה".

ומקשינן: כיצד אפשר לומר שזה ששינינו

1. על שם שגנוזה בתוך הבתים של תפילין כמזוזה קרי ליה מזוזה. ריטב"א.

יתור. [וכמו שכתב רש"י במתניתין לגבי קלף ששיעורו גדול מנייר].